

■ COLUMNA

Da giats, chauns e mieurs

DA VINCENT AUGUSTIN, PARSURA
DA L'INSTANZA DA RECURS UBI

En la branscha da las medias rampluni. Tant naziunal sco internaziunal vegnan schurnalists considerads sco «inimis». Sco «opposiziun». Sco «rufid». A schurnalistas e schurnalists vegn rinfatschà che las medias rapportian intenziunadamain fauss. Ins discorra da «pressa da manzegnas» e ch'ella producescha «fakes». Schizunt rapports da medias seriusas duain preschentar «fatgs alternativs». Cunter quai è duas chaussas da dir:

Primo: Las medias ston tegnair distanza sin nivel regional, naziunal sco global da la pussanza. Ch'i saja presidents u regenzas (era talas da stadis democrats), dictaturs e tuttavisa visavi potentats, ma era dals manaders economics ed auters schiks d'apparats. Secundo: manzegnas e fake-news cloman, gea schizunt sbragian per fatgs, vardads – concedi betg tar

tuts. Il publicist Anthony Lewis ha ditg ina giada che la libertad da s'exprimer saja ina «maschina da tschertgar» la vardad. Ma co statti sche algoritmus da las maschinas online da tschertgar dals gigants en la rait sco google, apple, facebook ed amazon («les gafa», sco il franzos numna quai), defineschan tge ch'è vardad, e nua ch'ella è da chattar. Timothy Garton Ash numna quels gigants da la rait gronds giats, ils stadis chauns e nus simpels users mieurs. Ils gronds giats san dentant daventads pli pussants ch'ils chauns cun

excepsiun dals gronds stadis sco ils USA e la China. Speranza ha Garton Ash en la libertad da s'exprimer cun mantegnair la neutralitad da la rait, ma era cun ils liberals chauns europeics. Lain guardar!

Ord vista globala è er il pitschen chaun svizzer provocà, uschia cun la debatta davart il service public u l'uschenumada iniziativa No-Billag. Era sche mintga autur po esser oz cun ils gigants da la rait ses agen editur e potenzialmain schizunt avair ina distribuziun globala, dovri reglas tant per il mund global en la rait sco era per sa tegnair decidadamain vid il pluralissem mediatic tant naziunal sco global. Ma ils standards qualitativs da la branscha ston vegnir observads. L'istanza ha il duair da procurar per ch'ils emetturs da radio e televisiun observian tant il cumond d'esser objectiv sco il scumond da discriminar e las ulteriuras pretensiuns minimalas puncto cuntegn.